

ผลของการหมุนเวียนน้ำทิ้งที่มีต่อเครื่องกรองแอมโมไรบิค

นายทวีวัฒน์ เคชะกำธกรกิจ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาวิศวกรรมสุขาภิบาล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

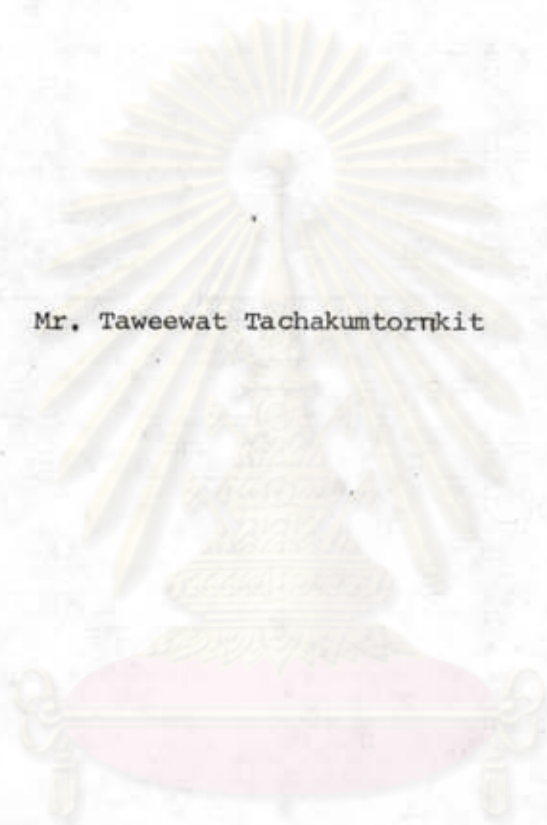
พ.ศ. 2528

ISBN 974 - 564 - 752 - 7

008975

I15754A2X

Effects of Effluent Recirculation on Anaerobic Filter

Mr. Taweewat Tachakumtorakit

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Engineering

Department of Sanitary Engineering

Graduate School

Chulalongkorn University

1985

ISBN 974 - 564 - 752 - 7

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ผลของการหมุนเวียนน้ำทิ้งที่มีต่อ เครื่องกรองแอนไอออน

โดย

นายทวีวัฒน์ เตชะกำธรกิจ

ภาควิชา

วิศวกรรมสุขาภิบาล

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร. ธงชัย พรรณสวัสดิ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดี บัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุประดิษฐ์ บุญนาค)

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ สวัสดิ์ ธรรมิกรักษ์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ธงชัย พรรณสวัสดิ์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรพล สายพานิช)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วงศ์พันธ์ ลิ้มปเสนีย์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลกระทบของการหมุนเวียนน้ำทิ้งที่มีต่อ เครื่องกรองแอนแอโรบิก
ชื่อ นายทวีวัฒน์ เดชะกำจรกิจ
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ธงชัย พรรณสวัสดิ์
ภาควิชา วิศวกรรมสุขาภิบาล
ปีการศึกษา 2527

บทคัดย่อ

การศึกษาความเป็นไปได้ได้เน้นถึงการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบโดยหมุนเวียนน้ำทิ้งที่ออกจากเครื่องกรองแอนแอโรบิกกลับเข้าสู่เครื่องกรองใหม่ที่อัตราต่าง ๆ โดยแบ่งเป็น 3 การทดลองคือ การทดลองที่ 1 ความเข้มข้นซีโอดีของน้ำเสีย 2000 มก./ลบ.คม. อัตราการไหลน้ำเสียเข้าเครื่องกรอง 65 ลบ.คม./วัน อัตราการหมุนเวียนน้ำทิ้งมี 2 ระดับคือ 1:1 และ 2:1 การทดลองที่ 2 และ 3 ความเข้มข้นซีโอดีของน้ำเสีย 10,000 มก./ลบ.คม. อัตราการไหลน้ำเสียเข้าเครื่องกรอง 13 ลบ.คม./วัน อัตราการหมุนเวียนน้ำทิ้งเป็น 1:1 และ 4:1 ตามลำดับ การทดลองทั้งหมดใช้ภาระอินทรีย์ค่าเดียวคือ 3.61 กก.ซีโอดี/ม³/วัน

ในการทดลองครั้งที่ 1 เครื่องกรองที่มีการหมุนเวียนน้ำทิ้งมีประสิทธิภาพในการกำจัดซีโอดีร้อยละ 57.5-62.5 ส่วนเครื่องกรองชุดควบคุมมีประสิทธิภาพในการกำจัดซีโอดีร้อยละ 70-80 การทดลองครั้งที่ 2 ประสิทธิภาพในการกำจัดซีโอดีของเครื่องกรองที่มีการหมุนเวียนน้ำทิ้งและเครื่องกรองชุดควบคุมใกล้เคียงกัน คือกำจัดซีโอดีได้ร้อยละ 83.8 และ 82.8 ตามลำดับ ส่วนการทดลองครั้งที่ 3 เครื่องกรองที่มีการหมุนเวียนน้ำทิ้งและเครื่องกรองชุดควบคุมมีประสิทธิภาพในการกำจัดซีโอดีได้ร้อยละ 79.7 และ 74.7 ตามลำดับ

การหมุนเวียนน้ำทิ้งใน เครื่องกรองแอนแอโรบิกสามารถ เพิ่มประสิทธิภาพในการกำจัดซีโอดีได้เฉพาะในกรณีที่น้ำเสียมีความเข้มข้นสูงและอัตราการไหลต่ำ

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ธงชัย พรรณสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษา
การวิจัย เป็นอย่างสูง ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของการวิจัยตลอดจนจัดหา
อุปกรณ์ในการวิจัยให้ ทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงออกมาได้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทวี จิตโมคฉ์ รองศาสตราจารย์ ดร. มิ่งสิน
คัตกุลเวศม์ ซึ่งให้คำปรึกษาและแนวทางบางอย่างของการวิจัยครั้งนี้

และเนื่องจากทุนการวิจัยครั้งนี้ บางส่วนได้รับมาจากทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิต
วิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยมา ณ ที่นี้ด้วย

ท้ายนี้ผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณ คุณอา วิสุทธิ์ วิสุทธิทิ เนตร ซึ่งสนับสนุนและให้
กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา จนกระทั่งผู้วิจัยสำเร็จการศึกษา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญเรื่อง	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญรูปประกอบ	ฎ
นิยาม	ฅ
บทที่	
1. บทนำ	1
2. วัตถุประสงค์และขอบ เขตการวิจัย	2
2.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
2.2 ขอบ เขตการวิจัย	2
3. ทฤษฎีและแนวความคิด	5
3.1 ชีวิตเคมีและจุลชีววิทยาของ กระบวนการหมักแบบไร้ออกซิเจน ..	5
3.1.1 ขบวนการไฮโดรไลซิส	5
3.1.2 ขบวนการสร้างกรด	5
3.1.3 ขบวนการสร้างมีเทน	9
3.2 การใช้ระบบหมักแบบ เครื่องกรองแอนแอโรบิค	14
3.2.1 ลักษณะการทำงานของ เครื่องกรองแอนแอโรบิค ..	14
3.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างการย่อยสลายสารอินทรีย์กับการ เจริญเติบโตของจุลชีพ	15
3.2.3 การ เพิ่มปริมาณของจุลชีพ	15
3.2.4 สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม	16
3.3 การทดลอง เครื่องกรองแอนแอ โรบิคที่นำมา	28

บทที่	หน้า
4. การวางแผนการวิจัย	33
4.1 แผนการทดลอง	33
4.2 การเตรียมน้ำเสียสังเคราะห์	33
4.3 เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลอง	34
4.3.1 เครื่องกรองแอนไอออน	34
4.3.2 ถังตกตะกอน	35
4.3.3 หัวกลาง	35
4.3.4 เครื่องสูบ	38
4.3.5 เครื่องตั้งเวลา	38
4.3.6 มาตรการก๊าซ	41
4.4 การเก็บตัวอย่างและการวิเคราะห์	41
4.4.1 การวิเคราะห์หาพีเอช	41
4.4.2 การวิเคราะห์หาสภาพความเป็นด่างและกรดเวลาไหล	41
4.4.3 การวิเคราะห์หาตะกอนแขวนลอยและตะกอนเวลาไหล	43
4.4.4 การวิเคราะห์หาซีไอดี	43
4.4.5 การวิเคราะห์ก๊าซมีเทน	44
5. ผลของการทดลอง	45
5.1 ระยะเริ่มเลี้ยงจุลินทรีย์	45
5.2 ผลการทดลองครั้งที่ 1	46
5.2.1 ซีไอดี	46
5.2.2 พีเอชและสภาพความเป็นด่าง	49
5.2.3 กรดเวลาไหล	52
5.2.4 ตะกอนแขวนลอย	55
5.2.5 ปริมาณก๊าซและร้อยละของก๊าซมีเทน	58

บทที่	หน้า
5.3 ผลการทดลองครั้งที่ 2	58
5.3.1 ซีไอตี	58
5.3.2 พีเอชและสภาพความเป็นด่าง	61
5.3.3 กรดไวนิลิก	61
5.3.4 ตะกอนแขวนลอย	65
5.3.5 ปริมาณก๊าซและร้อยละของก๊าซมีเทน	65
5.4 ผลการทดลองครั้งที่ 3	68
5.4.1 ซีไอตี	69
5.4.2 พีเอชและสภาพความเป็นด่าง	69
5.4.3 กรดไวนิลิก	69
5.4.4 ตะกอนแขวนลอย	73
5.4.5 ปริมาณก๊าซและร้อยละของก๊าซมีเทน	73
6. การวิจารณ์ผลการทดลอง	78
6.1 อธิธิพลของการหมุนเวียนน้ำทิ้งต่อประสิทธิภาพในการกำจัดซีไอตี	80
6.2 อธิธิพลของการหมุนเวียนน้ำทิ้งต่อพีเอชและสภาพความเป็นด่าง	81
6.3 อธิธิพลของการหมุนเวียนน้ำทิ้งต่อกรดไวนิลิก	82
6.4 อธิธิพลของการหมุนเวียนน้ำทิ้งต่อการสร้างสะสมจุลินทรีย์ในเครื่องกรอง	82
6.5 อธิธิพลของการหมุนเวียนน้ำทิ้งต่อการเกิดก๊าซ	91
7. ความสำคัญทางวิศวกรรม	92
7.1 การทำงานของระบบ	92
7.2 ข้อดีและข้อเสียของระบบนี้	92
7.3 การนำไปใช้งาน	93
8. สรุปผลการทดลองและข้อเสนอแนะ	94
8.1 สรุปผลการทดลอง	94
8.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	94

	หน้า
เอกสารอ้างอิง	96
ภาคผนวก	100
ประวัติผู้เขียน	109

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 แผนการทดลอง	4
3.1 Non-Methanogenic Bacteria ที่พบในถังหมัก	8
3.2 ชนิดของมีเทนแบคทีเรียที่เป็น เชื้อพันธุ์บริสุทธิ์	10
3.3 Growth Yield and Decay Coefficient of Various Substrate	16
3.4 ปริมาณแคทไอออนที่มีอิทธิพลต่อการทำงานของจุลชีพชนิดไม่ใช้ ออกซิเจนอิสระ	24
3.5 ปริมาณของโลหะหนักที่จะทำให้ระบบบำบัดน้ำเสียแบบไม่ใช้ ออกซิเจนอิสระหมดประสิทธิภาพ	27
3.6 ผลของแอมโมเนีย-ไนโตรเจนต่อระบบบำบัดน้ำเสียแบบไม่ใช้ ออกซิเจนอิสระ	27
4.1 ส่วนประกอบของน้ำเสียสังเคราะห์	34
4.2 แผนการเก็บตัวอย่างและการวิเคราะห์น้ำทิ้ง	43
5.1 การแบ่งระดับการอินทรีย์ในระยะเริ่มเลี้ยงจุลชีพ ...	46
5.2 สรุปผลการทดลอง	77

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า	
3.1	ขั้นตอนการย่อยสลายสารอินทรีย์ในถังหมัก	6
3.2	การเปลี่ยนแปลงสารอินทรีย์ไม่เป็นที่ก๊าซเมเทนโดยปฏิกิริยาชีวเคมี แบบไม่ใช้ออกซิเจนอิสระ	10
3.3	การเพิ่มปริมาณตะกอนจุลชีพในการย่อยสลายสารอินทรีย์โดยจุลชีพ ชนิดไม่ใช้ออกซิเจนอิสระ	17
3.4	ความสัมพันธ์ของอุณหภูมิกับระยะเวลาการเก็บกักตะกอนจุลชีพในการ ย่อยสลายสารอินทรีย์และประสิทธิภาพการกำจัดสารอินทรีย์ในน้ำเสีย ด้วยวิธีทางชีววิทยาแบบไม่ใช้ออกซิเจนอิสระ	19
3.5	ความสัมพันธ์ระหว่างพีเอชกับความเข้มข้นของ Bicarbonate Alkalinity ที่อุณหภูมิ ๑๕ ^o F	21
3.6	อิทธิพลของเกลือต่อปฏิกิริยาการทำงานของจุลชีพชนิดไม่ใช้ออกซิเจนอิสระ	22
3.7	ความสัมพันธ์ของแคทไอออน 2 ชนิดคือ A และ B ซึ่งเมื่ออยู่ด้วยกันแล้ว อาจจะเกิด antagonism หรือ synergism	24
3.8	ปฏิกิริยาการทำลายพิษโลหะหนัก (heavy metals) โดยซัลไฟด์ (S ²⁻) ในสภาวะไร้ออกซิเจนอิสระ	26
4.1	รายละเอียดของเครื่องกรองแอนแอโรบิก	36
4.2	รายละเอียดของระบบเครื่องกรองแอนแอโรบิก	37
4.3	แสดงรายละเอียดของถังตกตะกอน	38
4.4	ลักษณะของตัวกลางพลาสติก	39
4.5	เครื่องสูบลม	40
4.6	รายละเอียดของมาตรก๊าซ	42
4.7	Orsat Gas Analyser	44
5.1ก, 5.1ข	ซีไอทีในน้ำทิ้งของการทดลองครั้งที่ 1	47
5.2ก, 5.2ข	พีเอชและความเป็นด่างในน้ำทิ้งของการทดลองครั้งที่ 1 ...	50

5.3ก, 5.3ข	กรดเวลาไหลในน้ำทิ้งของการทดลองครั้งที่ 1	53
5.4ก, 5.4ข	ตะกอนแขวนลอยในน้ำทิ้งของการทดลองครั้งที่ 1	56
5.5ก, 5.5ข	ปริมาณก๊าซและร้อยละของก๊าซมีเทนของการทดลองครั้งที่ 1		59
5.6	ซีไอดีในน้ำทิ้งของการทดลองครั้งที่ 2	62
5.7	พีเอชและความเป็นด่างในน้ำทิ้งของการทดลองครั้งที่ 2	63
5.8	กรดเวลาไหลในน้ำทิ้งของการทดลองครั้งที่ 2	64
5.9	ตะกอนแขวนลอยในน้ำทิ้งของการทดลองครั้งที่ 2	66
5.10	ปริมาณก๊าซและร้อยละของก๊าซมีเทนของการทดลองครั้งที่ 2	...	67
5.11	ลักษณะทางกายภาพของน้ำทิ้งจากเครื่องกรองที่ 1 และเครื่องกรองที่ 2 ที่สภาวะคงที่ของการทดลองครั้งที่ 2	68
5.12	ซีไอดีในน้ำทิ้งของการทดลองครั้งที่ 3	70
5.13	พีเอชและความเป็นด่างในน้ำทิ้งของการทดลองครั้งที่ 3	71
5.14	กรดเวลาไหลในน้ำทิ้งของการทดลองครั้งที่ 3	72
5.15	ตะกอนแขวนลอยในน้ำทิ้งของการทดลองครั้งที่ 3	74
5.16	ปริมาณก๊าซและร้อยละของก๊าซมีเทนของการทดลองครั้งที่ 3	...	75
6.1ก, 6.1ข	ปริมาณตะกอนแขวนลอยที่ระดับความสูงต่าง ๆ ของเครื่องกรอง ที่สภาวะคงที่ของการทดลองครั้งที่ 1 (ภาวะอินทรีย์ 3.61 กก. ซีไอดี/ม ³ /วัน)	83
6.2	ลักษณะตะกอนจุลชีพที่งอกขึ้นที่สภาวะคงที่ของการทดลองครั้งที่ 1	..	85
6.3	ลักษณะชั้นตะกอนจุลชีพเรียงลำดับตามความสูงในเครื่องกรองที่ 1 ที่สภาวะ คงที่ของการทดลองครั้งที่ 2	86
6.4	ลักษณะชั้นตะกอนจุลชีพเรียงลำดับตามความสูงในเครื่องกรองที่ 2 ที่สภาวะ คงที่ของการทดลองครั้งที่ 2	86
6.5	ปริมาณตะกอนแขวนลอยที่ระดับความสูงต่างของเครื่องกรองที่สภาวะคงที่ ของการทดลองครั้งที่ 2 (ภาวะอินทรีย์ 3.61 กก.ซีไอดี/ม ³ /วัน)	..	88
6.6	ลักษณะชั้นตะกอนจุลชีพเรียงลำดับตามความสูงในเครื่องกรองที่ 1 ที่สภาวะ คงที่ของการทดลองครั้งที่ 3	89

รูปที่	หน้า
6.7 ลักษณะชั้นตะกอนจุลชีพเรียงลำดับตามความสูงใน เครื่องกรองที่ 1 ที่สภาวะคงที่ของการทดลองครั้งที่ 3	89
6.8 ปริมาณตะกอนแขวนลอยที่ระดับความสูงต่าง ๆ ของ เครื่องกรอง ที่สภาวะคงที่ของการทดลองครั้งที่ 3 (ภาวะอินทรีย์ 3.61 กก. ซีไอดี/ม ³ /วัน)	90

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิยาม

pH = พีเอช

เป็นค่าแสดงปริมาณความเข้มข้นของอนุภาคไฮโดรเจน (H^+) ในน้ำโดยคำนวณได้จากสูตร

$$pH = -\log(H^+)$$

เมื่อ (H^+) = ความเข้มข้นของ H^+ มีหน่วยเป็นโมลต่อลูกบาศก์เดซิเมตร

ในทางปฏิบัติค่า pH แสดงถึงความ เป็นกรด เป็นด่างของน้ำทิ้ง น้ำทิ้งมีคุณสมบัติ เป็นกรดจะมีค่า pH น้อยกว่า 7. เป็นด่างจะมีค่า pH มากกว่า 7 และเป็นกลางจะมีค่า pH เป็น 7. ค่า pH ของน้ำทิ้งมีความสำคัญในการกำจัดน้ำทิ้งด้วยวิธีการทาง เคมี, ฟิสิกส์และชีววิทยา ซึ่งจำเป็นต้องควบคุมให้อยู่ในช่วงที่จำกัด

Alkalinity = สภาพความเป็นด่าง

หมายถึงความสามารถของน้ำทิ้งในการรับโปรตอน สภาพความเป็นด่างส่วนใหญ่เกิด ขึ้นจากองค์ประกอบของสารละลายไบคาร์บอเนต (HCO_3^-) คาร์บอเนต (CO_3^{2-}) และ ไฮดรอกไซด์ (OH^-) น้ำทิ้งที่มีสภาพเป็นด่างจะมี pH สูงกว่า 4

Volatile acid = กรดไวลาไทล์

หมายถึงกรดอินทรีย์โมเลกุลเล็กๆที่มีคาร์บอนอะตอมต่ำกว่า 5 เป็นพวกกรดไขมันที่มี น้ำหนักโมเลกุลต่ำ สามารถกั่นได้ด้วยความดันบรรยากาศ

TS = Total Solids ตะกอนทั้งหมด

คือปริมาณของแข็งทั้งหมดที่เหลืออยู่หลังการระเหยน้ำออกจนหมด และทำให้แห้ง โดยการอบที่อุณหภูมิ 103° ถึง 105° เซลเซียส

SS = Suspended Solids ตะกอนแขวนลอย

หมายถึงส่วนที่ไม่ละลายในน้ำแต่มีขนาดเล็กพอที่จะแขวนลอยอยู่ในน้ำได้

VS = Volatile Solids ตะกอนไวลาไทล์

หมายถึงปริมาณของแข็งทั้งหมดที่สลายกลายเป็นไอ (ระเหย) เมื่อเผาที่อุณหภูมิ 550° เซลเซียส เป็นเวลา 15 - 20 นาที ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสารอินทรีย์

VSS = Volatile Suspended Solids ตะกอนแขวนลอยที่เป็นไวลาไทล์

หมายถึงส่วนของตะกอนแขวนลอยที่ระเหยไปเมื่อเผาที่อุณหภูมิ 550° เซลเซียส เป็น เวลา 15-20 นาที

- BOD₅ = Biochemical Oxygen Demand
หมายถึงปริมาณออกซิเจนทั้งหมดที่ถูกใช้โดยจุลินทรีย์ในการย่อยสลายสารอินทรีย์ ที่มีอยู่ในน้ำ ที่อุณหภูมิ 20° เซลเซียส เป็นเวลา 5 วัน
- COD = Chemical Oxygen Demand
หมายถึงปริมาณออกซิเจนทั้งหมดที่ถูกใช้ในการ ออกซิไดส์สารอินทรีย์และอนินทรีย์ ที่ออกซิไดส์ได้ในน้ำ โดยปกติ COD จะสูงกว่าค่า BOD เสมอ
- HRT = Hydraulic Retention Time
เวลาที่น้ำทิ้งอยู่ในระบบบำบัด (เวลากักน้ำทิ้ง)
- SRT = Solid Retention Time, Sludge age, Mean Cell Resident Time
ระยะเวลาที่ตะกอน(เวลาเฉลี่ยที่แบคทีเรียอยู่ในระบบบำบัด)
- Organic loading = ภาระอินทรีย์
หมายถึงอัตราการรับสารอินทรีย์ในน้ำ เสียต่อปริมาตรของถังปฏิกรณ์ มีหน่วยเป็น กก.ซีไอดี/ม³/วัน หรือ ปอนด์ซีไอดี/1000 ฟุต³/วัน
- Hydraulic loading = ภาระพลศาสตร์
หมายถึงอัตราการรับน้ำต่อพื้นที่หน้าตัดของถังปฏิกรณ์ มีหน่วยเป็น ม³/ม²/วัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย